

Савченко Т. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі
Одеського національного технологічного університету

Savchenko Tetyana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Marketing, Business and Trade
Odessa National University of Technology

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕРАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто вплив євроінтеграційних процесів на умови функціонування регіональних ринків продукції птахівництва України. З'ясовано важливість галузі птахівництва для розвитку агросектору економіки країни та забезпечення продовольчої безпеки. Проаналізовано динаміку балансу споживання м'яса та м'ясних продуктів за останні роки. Визначено ступінь залежності загальних обсягів виробництва м'яса птиці та експортом, розрахунки довели сильний зворотній позитивний кореляційний зв'язок між темпами зростання (падіння) обсягів виробництва продукції та експортом. Охарактеризовано основні завдання та особливості функціонування регіональних ринків продукції птахівництва. З'ясовано стан, проблеми та перспективи розвитку виробництва продукції птахівництва під час військової агресії та важливість підтримки країн ЄС для агробізнесу України.

Ключові слова: регіональні ринки продукції птахівництва, євроінтеграційні процеси, баланс виробництва і споживання м'яса та м'ясних продуктів, експорт та імпорт продукції птахівництва, логістичні маршрути, зовнішні і внутрішні ринки.

Постановка проблеми. Підкреслюючи важливість галузі птахівництва в рамках забезпечення продовольчої безпеки України, завдяки низьким матеріальним затратам на виробництва, високою продуктивністю, та швидкого інноваційного розвитку галузі, не можна оминути той факт, що галузь птахівництва займає суттєвий відсоток серед експорту продукції нашої країни. У 2021 році наша країна займала 6 місце серед найбільших світових експортерів м'яса птиці. При чому українські виробники показали готовність гідно конкурувати як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку реалізації продукції птахівництва.

Але війна кинула нові виклики для виробників м'яса птиці, суттєво змінилися логістичні маршрути поставки продукції, як для внутрішнього так і для зовнішнього ринку, зросли витрати на реалізацію при одночасному скороченні обсягів збуту, зросла собівартість продукції. Тому постає питання пошуку подальших векторів розвитку галузі птахівництва в контексті утримання споживачів та стабілізації реалізації продукції як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку збуту продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми та перспективи розвитку ринку птахівництва в Україні досліджували у своїх ґрунтовних працях такі вітчизняні вчені як: Б. А. Мельник, Л. Є. Огородник, І. Ф. Ясиновська, В. Г. Андрійчука, Ф. О. Ярошенко, О. В. Олійник, П. Т. Саблука, Р. М. Миніва, В. І. Топіха, Ф. О. Ярошенко, В. Я. Амбросова, В. Я. Месель-Веселяк, М. В. Присяжнюк, Н. Г. Копитець, О. Б. Стефанів, І. О. Щетиніна та ін.

Але в умовах мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища залишається актуальним питання щодо пошуку напрямків стабілізації та розвитку регіональних ринків продукції птахівництва.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення шляхів стабілізації та розвитку регіональних ринків продукції птахівництва в умовах нестабільного економічного середовища.

Вклад основного матеріалу дослідження. Євроінтеграційні процеси, які відбуваються в Україні є достат-

ньо суперечливі за своєю сутністю, бо повинні з одного боку забезпечувати умови чесної конкурентної боротьби і за рахунок експорту надавати можливості для збільшення експорту, а значить і обсягів виробництва для національного виробника, а з іншого боку держава повинна забезпечити захист та підтримку для внутрішнього виробництва.

Укладення Угоди про асоціацію та створення нею зони вільної торгівлі Україна – ЄС перш за все розширює можливості для взаємного доступу на ринки. При чому, безумовно найбільшу користь від цієї угоди отримали агробізнес та харчова промисловість, що буквально подвоїли експорт продукції [1].

Угодою було передбачено поступове збільшення тарифних квот, про цьому з 40 тарифних квот тільки 11 було використано у повному обсязі, у тому числі м'ясо птиці.

У Тарифному графіку ЄС у Додатку I-А до Глави 1 Розділу IV Угоди про асоціацію для тарифних ліній КН 2008 року 0207 12 (10-90) було прописане збільшення з «50000 тонн/рік, виражені у вазі нетто + 18400 тонн/рік, виражені у вазі нетто з поступовим збільшенням на 800 тонн/рік, виражені у вазі нетто в 2020 році та 2021 році + 20000 тонн/рік, виражені у вазі нетто» [2].

Збільшення експорту безумовно позитивно впливає на розвиток виробництва спеціалізованих птахівничих підприємств з багатьох причин [3, с. 22]:

– під впливом європейських стандартів відбувається уніфікація і стандартизація продукції, що сприяє забезпеченню чесної конкурентної боротьби та прозорості при виборі та оцінюванні якості продукції;

– внаслідок виходу на нові ринки збуту збільшується обсяги виробництва і реалізації продукції, що дозволяє суттєво знизити рівень постійних витрат на виробництво та економити за рахунок масштабів;

– зменшення собівартості продукції дозволяє використовувати більш гнучку цінову політику;

– міграційний рух робочої сили сприяє процесам з обміну досвідом та впровадженню більш ефективних та продуктивних виробничих процесів;

– конкуренція з імпортною продукцією на внутрішніх ринках сприяє підвищенню стандартів виробництва та пошуку більш ефективних форм управління у всіх сферах бізнесу, охоплюючи і економічні, і маркетингові, і конкурентні стратегії;

– активізуються інвестиційні процеси, інвестиції спрямовуються не лише безпосередньо на модернізацію виробництва продукції птахівництва, але й на розвиток інфраструктури: будівництва доріг, системи торгівлі, впровадження енергозберігаючих технологій, комунікацій;

– пошук ефективних форм господарювання стимулює і інвестування наукових досліджень, що теж в свою чергу сприяє появі нових технологій виробництва.

Але в повному ступені використовувати переваги від посилення євроінтеграційних процесів можуть лише великі підприємства, так як спеціалізовані птахівничі підприємства, тому приватний сектор не має таких фінансових запасів, щоб швидко пристосовуватися під зміни конкурентної ситуації та підвищення вибагливості до якості продукції та посилення стандартизації та уніфікації, при цьому стримуючи рівень цін на рівні конкурентоспроможних та зберігаючи рентабельність виробництва.

За результатами аналізу динаміки балансу споживання м'яса та м'ясних продуктів ми спостерігаємо перевищення темпів зростання обсягів експорту продукції над імпортом (табл. 1).

Результати розрахунків показують, що не дивлячись на хвилеподібну динаміку виробництва та споживання м'яса та м'ясних продуктів, вони все ж таки мають тенденції до зростання, а найвищий рівень як виробництва, так і споживання припадає на 2019 рік. Тенденції експорту мають тенденції до зростання, найвищий обсяг експорту припав на 2019 рік, а імпорту до падіння, найбільший обсяг імпорту – на 2010 рік.

Розглянемо динаміку частки імпорту у споживанні м'яса та м'ясних продуктів у таблиці 2.

Найвища частка імпорту у споживанні м'яса та м'ясних продуктів припадала на 2005 рік, найменша на 2015 рік, але при цьому можна стверджувати, що в цілому частка імпорту у споживанні має тенденції до скорочення.

Розглянемо частки основних видів м'яса у загальному обсягу споживання і виробництва у таблиці 3.

У 2020 році найбільший відсоток як у виробництві так і у споживанні припадає на м'ясо птиці (56,7% та 48,5% відповідно), також м'ясо птиці складає 92% серед всього експорту м'ясних продуктів, але і серед імпорту продукції ця продукція складає найвищий відсоток (41,7%).

Географія експорту Україною курячого м'яса за офіційними даними FAO почала розширюватися після 2008 року, у 2019 році Україна експортувала куряче м'ясо більш як у 50 країн світу (табл. 4).

Найбільші обсяги експорту українського курячого м'яса поставляються в Нідерланди, другу позицію по поставкам займає Саудівська Аравія, хоча з Нідерландами Україна розпочала співпрацю з 2013 року, а з Саудівською Аравією з 2015 року. Поставки до Росії було припинено у 2015 році, хоча ще в 2013 році Україна експортувала найбільшу кількість продукції саме до Росії, з Китаєм Україна припинила співпрацю з 2015 року, поставки до Іраку припинились у 2019 році.

Географія імпорту має менш стабільну динаміку за останні десять років. За останні кори кількість курячого м'яса, що введена на територію України зменшилась. Основними імпортерами у 2019 році курячого м'яса до України були Німеччина, Угорщина, Англія, Польща, Білорусь та Росія. За даними FAO усього у 2019 році

Таблиця 1

Динаміка балансу виробництва і споживання м'яса та м'ясних продуктів

Показники	2000	2005	2010	2015	2017	2018	2019	2020
Виробництво, тис. т	1663	1597	2059	2323	2318	2355	2492	2478
Зміни до попереднього року, %		96,0	128,9	112,8	99,8	101,6	105,8	99,4
Фонд споживання, тис. т	1611	1844	2384	2179	2195	2232	2262	2244
Зміни до попереднього року, %		114,5	129,3	91,4	100,7	101,7	101,3	99,2
Експорт, тис. т	163	82	48	245	351	399	487	473
Зміни до попереднього року, %		50,3	58,6	510,4	143,3	113,7	122,1	97,1
Імпорт, тис. т	38	325	378	158	233	283	261	230
Зміни до попереднього року, %		855,3	116,3	41,8	147,5	121,5	92,2	88,1

Джерело: розраховано автором на підставі [4, с. 36]

Таблиця 2

Динаміка частки імпорту у споживанні м'яса та м'ясних продуктів

Показники	2000	2005	2010	2015	2017	2018	2019	2020
Фонд споживання, тис. т	1611	1844	2384	2179	2195	2232	2262	2244
Імпорт, тис. т	38	325	378	158	233	283	261	230
Частка імпорту у споживанні, %	2,3	17,6	15,6	7,3	11,1	12,6	11,5	10,3

Джерело: розраховано автором на підставі [4, с. 36]

Таблиця 3

Частки основних видів м'яса у загальному обсягу споживання і виробництва у 2020 р.

Показники	М'ясо	У тому числі							
		Яловичина і телятина		Свинина		М'ясо птиці		Інші види м'яса	
		тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%
Виробництво	2478	345	13,9	697	28,1	1405	56,7	31	1,3
Фонд споживання	2244	337	15,0	786	35,0	1089	48,5	32	1,5
Експорт	473	27	5,7	10	2,1	435	92,0	1	0,2
Імпорт	230	18	7,8	96	41,7	113	49,1	3	1,4

Джерело: розраховано автором на підставі [4, с. 36]

Таблиця 4

Динаміка показників експорту курячого м'яса у 2010–2019 роках

Країни, тис. т	Роки									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Нідерланди	0,0	0,0	0,0	0,4	12,0	15,4	17,4	39,0	49,0	58,6
Саудівська Аравія	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,03	2,5	7,5	31,9	52,0
Азербайджан	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	0,1	4,9	16,8	20,8	25,7
Польща	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	2,6	1,3	1,8	25,0
ОАЕ	0,0	0,0	0,4	0,5	1,3	4,9	4,4	13,9	13,6	18,9
Ірак	0,5	0,6	1,2	21,2	31,7	40,7	64,7	29,0	36,4	0,0
Словаччина	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,001	0,5	9,9	31,3	7,3
Єгипет	0,0	0,0	0,0	0,4	1,4	7,0	25,8	49,6	4,2	0,2
Казахстан	13,4	21,7	21,0	21,3	19,4	14,8	17,6	1,0	0,4	3,0
Узбекистан	0,0	0,02	3,1	12,2	24,9	12,6	8,5	3,2	1,4	1,7
Росія	0,1	5,3	31,0	39,1	7,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
В'єтнам	5,5	7,5	5,6	3,6	7,7	4,1	6,7	8,5	10,9	1,6
Грузія	0,9	1,5	1,9	6,6	9,3	6,3	9,2	10,0	7,5	8,5
Китай	2,2	0,03	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Республіка Молдова	1,9	7,0	7,2	10,7	13,0	8,4	9,4	8,4	8,3	11,6
Усього експорт	269,7	497,1	806,3	1453,7	1746,8	1611,7	2398,0	2709,8	3284,0	2910,3

Джерело: складено автором за даними FAO [5]

Таблиця 5

Динаміка показників імпорту курячого м'яса у 2010–2019 роках

Країни	Роки									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Німеччина, тис. т	8,5	10,8	26,1	25,5	18,2	17,7	16,1	12,6	18,9	10,0
Угорщина, тис. т	7,2	2,6	11,9	7,2	4,0	0,5	1,3	5,2	11,8	7,7
Білорусь, тис. т	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	7,0
Польща, тис. т	6,7	6,4	7,1	2,4	15,1	31,4	46,7	74,2	78,7	3,5
Англія, тис. т	4,9	9,3	9,4	4,8	4,1	2,0	2,3	3,5	3,0	0,1
Росія, тис. т	0,076	0,036	0,0	0,037	0,02	0,02	0,018	0,0	0,0	41,6
Нідерланди, тис. т	7,8	9,0	7,4	3,4	3,3	1,5	3,2	3,2	2,2	1,7
Франція, тис. т	0,9	1,7	0,8	1,4	2,5	1,0	1,9	2,8	2,0	2,1
США, тис. т	77,6	4,7	36,4	13,3	3,7	0,3	0,2	0,0	0,0	0,3
Бельгія, тис. т	8,1	3,8	2,0	0,8	1,0	0,3	0,6	0,7	0,4	0,01
Усього імпорт, тис. т	122,8	50,8	104,2	61,4	55,7	55,8	74,5	106,9	121,7	76,5

Джерело: складено автором за даними FAO [5]

в Україну ввезено 76454 тон курячого м'яса, цей показник менший ніж у 2018–2016 роках (таблиця 5).

Імпорт курячого м'яса до України має нестабільну тенденцію, найбільшими імпортерами у 2019 році стали: Росія (1 місце), Білорусь (2 місце), Німеччина (3 місце), Угорщина (4 місце), Польща (5 місце). Динаміка імпорту в аналізує мий період теж мала хвилеподібну динаміку постачання курячого м'яса в Україну, при цьому найбільший обсяг реалізації припадав на 2010 та 2018 роки,

але все ж таки за весь період з 2010 по 2019 року Україна більше експортувала продукції ніж імпортувала.

Розглянемо динаміку експорту продукції птахівництва у період з 2015 по 2020 рік (табл. 6).

Динаміка виробництва і експорту продукції птахівництва показує поступове зростання як виробництва м'яса птиці так і яєць, відповідне зростання спостерігається і в обсягах експорту, одночасно відбувається і зростання частки експорту у виробництві продукції птахівництва (рис. 1, 2).

Таблиця 6

Динаміка та частка експорту продукції птахівництва у загальному виробництві

Показники	2016	2017	2018	2019	2020
М'ясо птиці					
Обсяг експорту, тис. т	241	272	330	417	435
Обсяг виробництва, тис. т	1167	1185	1259	1381	1405
Частка в обсязі виробництва, %	20,7	23,0	26,2	30,2	31,0
Яйця					
Обсяг експорту, тис. т	112	155	186	198	192
Обсяг виробництва, тис. т	872	896	932	963	934
Частка в обсязі виробництва, %	12,8	17,3	20,0	20,6	20,6

Джерело: розраховано за даними статистичних збірників «Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України»

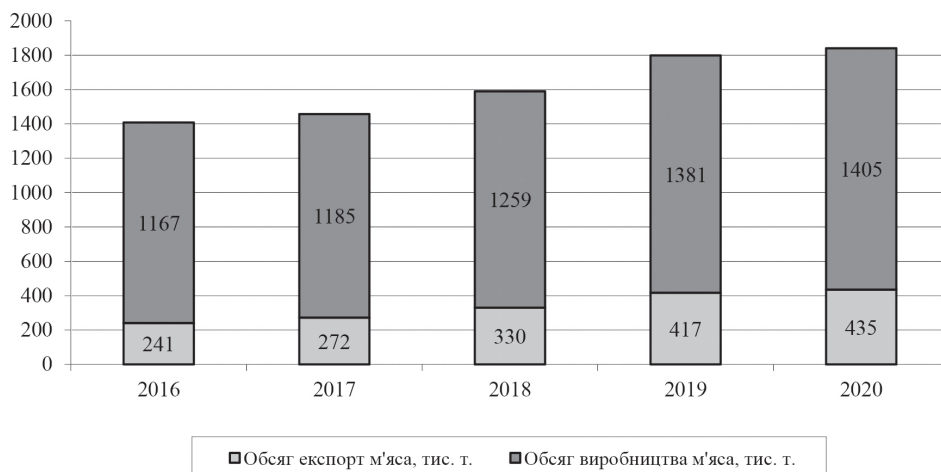

Рис. 1. Динаміка виробництва і експорту м'яса птиці

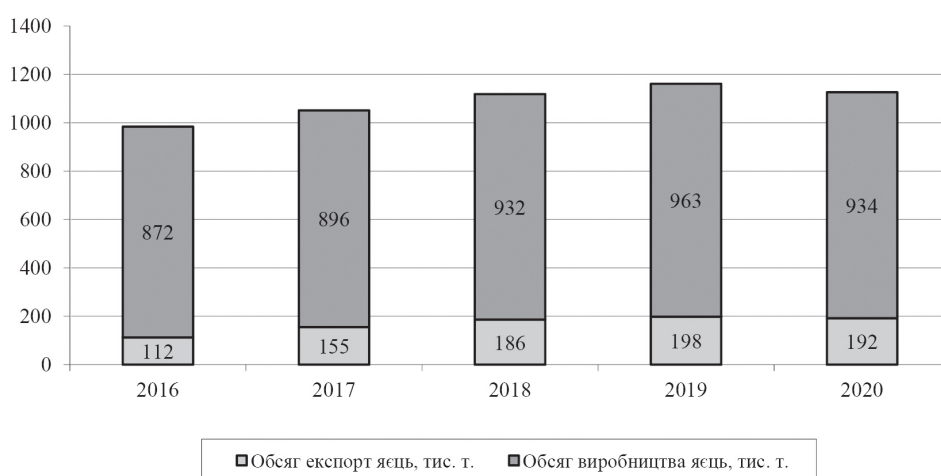

Рис. 2. Динаміка виробництва і експорту яєць

Визначимо залежність між темпами зростання (падіння) обсягів виробництва м'яса птиці та експортом цієї продукції.

У зв'язку з тим, що форма залежності нелінійна, то коефіцієнт кореляції розраховується за формулою:

$$r_{xy} = \frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X}) \cdot (Y_i - \bar{Y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2 \cdot \sum_{i=1}^N (Y_i - \bar{Y})^2}} \quad (1)$$

Прийmemo зміни до попереднього року (виробництво) за X, а зміни до попереднього року (експорт) за Y, відповідно $\bar{x} = 1279,4$; $\bar{y} = 319$.

Для визначення r_{xy} заповнимо таблицю 7.

Таким чином, $r_{xy} = 0,86$.

За коефіцієнтом детермінації (D) визначаємо взаємозв'язок між темпами зростання (падіння) обсягів виробництва продукції та експортом.

$$D = r_{xy}^2 * 100\% = 74\%$$

Значення коефіцієнту показує на сильний зворотній позитивний кореляційний зв'язок між темпами зростання (падіння) обсягів виробництва продукції та експортом, тобто все ж таки на зростання (падіння) виробництва м'яса птиці мають вплив і інші фактори ринкового середовища, але безумовно зростання експорту продукції позитивно впливає на виробництво.

Особливості функціонування регіональних ринків продукції птахівництва найчастіше розглядаються як територіально виокремлені ринки, які є частиною національної економіки і є місцем здійснення купівлі-продажу та підгунтям для розвитку організаційно-економічних зв'язків виробництва і споживання, що в свою чергу регулюються механізмами збалансованості між попитом та пропозицією.

Таблиця 7

Розрахункова таблиця

	X_i	Y_i	$X_i - \bar{X}$	$Y_i - \bar{Y}$	$(X_i - \bar{X})(Y_i - \bar{Y})$	$(X_i - \bar{X})^2$	$(Y_i - \bar{Y})^2$
1	1167	241	-112	-78	8736	12544	6084
2	1185	272	-94	-47	4418	8836	2209
3	1259	330	-20	11	220	400	121
4	1381	417	102	98	9996	10404	9604
5	1405	335	126	16	2016	15876	256
	6397	1595			25386	48060	18274

Регіональний ринок продукції птахівництва регулює ступінь насиченості ринку, стратегії диференціації товарів, що використовуються в залежності від сегментування ринку, ефективність політики розподілу, доцільність та оптимальність ланцюжків розподілу з огляду кількісного залучення ланок оптової та роздрібною торгівлі, стимулювання виробників до розширення асортименту продукції та підвищення її якості, що в свою чергу сприяє збільшенню попиту споживачів та підвищенню вимогливості до продукції, до ефективності механізмів захисту прав споживачів (ціноутворення, сертифікація продукції, відповідності нормам виготовлення, транспортування та зберігання продукції), підтримку вітчизняного виробника, запобігання недобросовісній конкуренції, сприянню та спонуканню до створення ефективної нормативно-правової бази, пошуку можливостей для створення сприятливого інвестиційного клімату та підтримки малого та середнього бізнесу.

Експорт продукції птахівництва сприяє збільшенню обсягів виробництва та реалізації продукції, але все ж таки основним завданням перед вітчизняними виробниками є забезпечення потреб внутрішнього ринку.

Військова агресія нанесла великі втрати для української промисловості та національної економіки в цілому. Було порушено логістичні зв'язки як з реалізації продукції на зовнішніх ринках так і на внутрішніх. Було порушено весь логістичний ланцюжок з виробництва та реалізації продукції: недопоставки кормів, мобілізація працівників і транспорту, заборона імпорту призупинення експорту. Внаслідок порушення домовленостей з реалізації продукції виникло багато питань з реалізації дорослої птиці та неможливість прорахування змін у попиту на продукцію викликало необхідність знищення молодняка.

Не дивлячись на безумовну популярність курячого м'яса, суттєво зменшився попит на цю продукцію внаслідок демографічної кризи: масовим від'їздом населення за кордон, втрати доходів та купівельної спроможності, але знаходження нових шляхів для транспортування продукції саме і сприяло призупиненню кризових явищ та відновленню виробництва.

За оцінками експертів, виробництво м'яса птиці скоротилося за 3% за 6 місяців і становить 565 тис. тонн, а експорт яєць залишився на рівні 42% від минулого року – 228 млн штук. Але у травні запущений процес виготовлення молодняка майже досягнув обсягів минулого року [6]. Такій позитивній тенденції перш за все посприяло те, що рівень цін на корми залишилися майже на рівні минулорічних.

Для збереження рівня експорту продукції кардинально змінилися логістичні маршрути: відмовилися від транспортування морськими шляхами і вся поставка продукції в країні ЄС стала відбуватися лише автомобільним транспортом.

В ці важкі часи велику підтримку для українських виробників продукції птахівництва надали країни ЄС та Велика Британія, які скасували ввізне мито та квоти на імпорт з України і надали можливості для нарощування обсягів експорту та відновленню зовнішньої торгівлі, бо саме експорт продукції надає в цих важких умовах підтримку обсягів виробництва на достатньому рівні, бо відновлення обсягів реалізації продукції на внутрішніх ринках в сучасних умовах не можливо.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Збереження виробництва продукції птахівництва залишається пріоритетним питанням для забезпечення продовольчої безпеки країни. Нарощування обсягів виробництва як на зовнішніх так і на внутрішніх ринках до часів воєнної агресії чинило позитивний вплив на розвиток регіонального виробництва продукції птахівництва, особливо курячого м'яса. Тривалий час суттєвими обмеженнями для підвищення експорту продукції були квоти, та ветеринарні норми, пташиного грипу. За останнє півріччя країни ЄС ввели значні послаблення для українських імпортерів продукції птахівництва, що дозволило, не дивлячись на порушення логістичних зв'язків і маршрутів відновити експорт продукції. Наразі край необхідна підтримка вітчизняного виробника на державному рівні, щоб запобігти підвищенню собівартості продукції внаслідок дорожчання природного газу – основного енергоносія. Напрямами подальших досліджень є пошук можливих засобів та рішень для підтримки малого бізнесу, що займається вирощуванням свійської птиці.

Список використаних джерел:

1. Проект «Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики». URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf (дата звернення: 01.09.2022).
2. Угода у формі обміну листами між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до торговельних преференцій щодо м'яса птиці та переробленого м'яса птиці. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_007-19#n2 (дата звернення: 01.09.2022).
3. Пазізіна К. В., Уніят А. В. Світова та європейська інтеграція : навч. посібник. Тернопіль, 2013. 258 с.
4. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України : статистичний збірник. Державна служба статистики України, 2021 [веб-сайт]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/Zb_Bsph_2020.pdf (дата звернення: 01.09.2022).
5. Data. FAOSTAT, 2021. Food and Agriculture Organization. [online] Available at: <http://www.fao.org/faostat/en/#data> (дата звернення: 05.09.2022).
6. Карпенко С. Птахівництво розвивається. URL: <https://agrotimes.ua/interview/ptahivnyctvo-rozvyvayetsya/> (дата звернення: 01.09.2022).

References:

1. Projekt «Sektoralna integracija Ukrajiny do JeS: peredumovy, perspektyvy, vyklyky» [The project «Sectoral integration of Ukraine into the EU: prerequisites, prospects, challenges»]. Available at: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf (accessed 1 September 2022).
2. Ughoda u formi obminu lystamy mizh Ukrajinou ta Jevropejskym Sojuzom pro vnesennja zmin do torghovelnykh preferencij shhodo mjasa ptyci ta pereroblenogho mjasa ptyci [Agreement in the form of an exchange of letters between Ukraine and the European Union on amendments to trade preferences for poultry meat and processed poultry meat]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_007-19#n2 (accessed 1 September 2022).
3. Pazizina K. V., Unijat A. V. (2013) Svitova ta jevropejsjka integracija [World and European integration]. Ternopil, 258 p. (Ukrainian)
4. State Statistics Service of Ukraine (2021) «Balances and consumption of the main food products by the population of Ukraine: Statistical yearbook». Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/Zb_Bsph_2020.pdf (accessed 1 September 2022).

5. Food and Agriculture Organization (2021), «Data. FAOSTAT». Available at: <http://www.fao.org/faostat/en/#data> (accessed 5 September 2022).
6. Karpenko S. Ptakhivnycto rozvyvajetsja [Poultry farming is developing]. Available at: <https://agrotimes.ua/interview/ptahivnyctvo-rozvyvayetsya/> (accessed 1 September 2022).

STATE AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF REGIONAL MARKETS OF POULTRY PRODUCTS IN THE CONDITIONS OF EURO INTERACTION

Summary. The article examines the influence of European integration processes on the conditions of functioning of regional markets of poultry products of Ukraine. The importance of the poultry industry for the development of the agricultural sector of the country's economy and ensuring food security has been clarified. The impact of the export of poultry products on the development of production, the unification of products, the reduction of their cost price, the introduction of a flexible price policy, the improvement of the professionalism of employees due to the exchange of experience during migration processes, the increase in the competitiveness of products on both foreign and domestic markets is determined. The dynamics of the balance of consumption of meat and meat products in recent years have been analyzed, which showed growth trends and an excess of the growth rate of product exports over imports, while the share of imports in consumption tends to decrease. The dynamics of export and import of chicken meat by countries of supply are characterized: the largest volumes of Ukrainian chicken meat exports are delivered to the Netherlands, the second position in terms of supplies is taken by Saudi Arabia. The dynamics and share of the export of poultry products in the total production were analyzed, which showed a gradual increase in the production of poultry meat and eggs, with a simultaneous increase in the share of exports. The degree of dependence of the total volume of poultry meat production and export was determined, the calculations proved a strong inverse positive correlation between the rates of growth (decrease) in the volume of production and export. The main tasks and peculiarities of functioning of regional markets of poultry products are characterized. The regional market of poultry products regulates the degree of market saturation, product differentiation strategies used depending on market segmentation, and the effectiveness of the distribution policy. The state, problems and prospects for the development of poultry production during military aggression and the importance of European integration support for Ukrainian agribusiness are clarified. Support for Ukrainian producers of poultry products was provided by the EU countries and Great Britain, which canceled import duties and quotas on imports from Ukraine and provided opportunities for increasing export volumes and reviving foreign trade.

Key words: regional markets of poultry products, European integration processes, balance of production and consumption of meat and meat products, export and import of poultry products, logistics routes, foreign and domestic markets.